

Euthanasie is geen kinderspel

Vandaag om 03:00 door Rik Torfs

George Minne, 'Moeder beweent haar dood kind' (1886). Foto: MSK Gent

◀ 1 van 2 ▶

Euthanasie voor minderjarigen, zoals weer op de agenda gezet door zestien kinderartsen, moet absoluut wettelijk mogelijk gemaakt worden, vindt ook Rik Torfs. Maar dan moet het om ondraaglijk fysiek, en niet psychisch lijden gaan. En de persoon in kwestie moet wilsbekwaam zijn: in geen geval mogen ouders de beslissing nemen.

Wie? Rector KU Leuven.

Wat? We moeten weer leren op lucide momenten over de dood te praten, om de zorg te plannen en over de toekomst na te denken.

Het recht om waardig te sterven. Daar gaat het vaak over in het euthanasiedebat. Het is dat of 'creperen', lezen we af en toe. En wie kan van dat laatste in godsnaam, het woord is geen toeval, een voorstander zijn?

Als dat het dilemma is, waardig sterven of creperen, zal de bestaande wetgeving alleen maar toleranter worden ten aanzien van 'de goede dood'. Daartegenover staat immers het onmenselijke leven. Toch moeten we dieper durven te denken. Over euthanasie. Maar ook over de dood.

Over euthanasie. De Senaat debatteert al een tijdje over een verruiming van de wet. Minderjarigen zouden ook euthanasie moeten kunnen vragen. Toen ikzelf in de Senaat zat, was ik daar een voorstander van. Nog altijd trouwens. Maar wel onder twee voorwaarden. Vooreerst moet het om wilsbekwame minderjarigen gaan, jongeren die zelf voor euthanasie kunnen opteren. Dat is meer een kwestie van maturiteit dan van leeftijd, maar het mogen in geen geval ouders of derden zijn die beslissen. Het concept euthanasie vraagt dat de betrokkene zelf er vrij heeft voor kunnen kiezen.

Een tweede voorwaarde is dat het om ondraaglijk fysiek, en niet om psychisch lijden gaat. Jongeren kunnen de smart die ze voelen niet altijd voldoende relativiseren. Voor hen euthanasie om psychische redenen aanvaarden, staat haaks op een beleid dat zelfdoding bij jongeren en jongvolwassenen probeert tegen te gaan.

Helaas wordt in toenemende mate 'euthanasie' voor kleine kinderen bij het debat betrokken. Dat gebeurt vaak sluipend. Onder meer in volgend zinnetje: 'Een rondvraag (...) uit 2010 leerde dat er toen dertien gevallen bekend waren van euthanasie van minderjarigen in achttien maanden tijd. Het ging om kinderen tussen één en zeventien jaar.' (*De Morgen 6 november*)

Hier schuilt een dodelijke paradox. Het gaat dan immers ook om kinderen die per definitie niet over voldoende wilsbekwaamheid beschikken, terwijl dat nu juist bij euthanasie altijd een vereiste is. Ook als ouders of artsen met de beste bedoelingen voor de dood van het kind kiezen, overschrijden we een ethische grens. Niemand mag, tenzij in precies afgebakende gevallen zoals het recht op zelfverdediging, over het leven van anderen beschikken. Om dezelfde reden is de doodstraf moreel onaanvaardbaar.

Wat met de behandeling van ouderen?

Het hellend vlak waarop we ons bevinden, dreigt ook consequenties te hebben die de discussie over euthanasie ver overschrijden. Gaan we, in voor Europa economisch moeilijke tijden, en met een vergrijzende bevolking, ouderen medisch blijven behandelen? Ook als ze heel oud zijn, hun levensverwachting kort is, en hun behandeling duur? Tot op welke leeftijd beginnen we met nierdialyse bijvoorbeeld? Behandelen we ouderen ook als daardoor het materiële comfort van wie jong is en gezond een klein beetje achteruit gaat?

Ik hoop van wel, beschaving heeft een prijs. Maar wie die niet wil betalen, kan argumenteren dat de dood te verkiezen valt boven de aftakeling. Het gebrek aan solidariteit wordt dan met een pseudo-moreel sausje overgoten. Dat sausje is ook aanwezig bij een ander steeds vaker gehoord argument, namelijk dat ouderen de plicht hebben op tijd te sterven om plaats te maken voor de jeugd. Terwijl generaties mensen met succes zijn gestorven zonder dat iemand hen daartoe verplichtte.

De dood is niet waardig

Bij de discussie over euthanasie of medische zorg voor ouderen, gaat het wezenlijk om de dood. Er is het verlangen van de mens om waardig te sterven. Maar dat gaat niet. De dood is niet waardig. Hij is altijd vervelend, ook al sterven mensen af en toe vredig of onbewust, zonder dat zijzelf of anderen er veel last van hebben. In onze samenleving proberen wij de dood te verbergen. Clean te behandelen. Zo pijnloos mogelijk plaats te laten vinden. Zijn wreedheid te ontkennen door hem als een bevrijding te zien.

Ziedaar de ultieme vorm van sublimeren: het onvermijdelijke wordt een weldaad, precies omdat het onvermijdelijk is. Terwijl het leven de kunst van het sterven is. Euthanasie gaat over enkele minuten in het leven van de mens. Maar eigenlijk moeten we weer leren op lucide momenten over de dood te praten, lang en ernstig, op lichte en op donkere ogenblikken, om de zorg te plannen en over de toekomst na te denken.

Over de dood zwijgen we veelal. Maar over het recht op waardig sterven wordt ongemeen vlot gesproken, met een mengeling van rationele en vooral sentimentele argumenten zoals in onze samenleving gebruikelijk is.

Alsof door over waardig sterven te spreken de dood niet langer bestaat.
